

EESTI MESINIKE LIIDU | SUVEPÄEV KOERUS 19. JUULIL 2013.AASTAL

TÖÖTASID 4 TÖÖGRUPPI (kõik osalejad said kaasa rääkida kõikides töögruppides, kasutati „avatud kohviku“ töömeetodit). Esmalt anti juhtnöörid, et välja toodaks ka meetodid, kuidas mingit tegevust teha, mitte ainult ideid. Siiski jäid osades töögruppides vaid märksõnad.

I töögrupp - juhtis Maire Valtin

EML arengukava starteegilised eesmärgid:

- a) Milline peab olema EML missioon (vastutusrikas ülesanne, mida EML kui organisatsioon tahab endale võtta)
- b) EL visioon aastaks 2015 ja aastaks 2020.

Missiooniks võiks olla mesilasperede toetuse saamiseks kaasaaitamine. *Mesinik kui tolmeldaja eest hoolitseja on selle igati ära teeninud. Kas kitsest või lambast on nii palju kasu kui mesilasest? Mesilane ju päästab maailma taimestikku ja rikastab inimeste toidulauda.*

Mesinike esindamine seadusandlikul tasandil.

Lihtsas maakeeles lahti seletada mesinikke puudutavad seadused, eeskirjad ja anda teada ka mesinike õigused (mürgitamine, niitmine, kindlustamine)

Koondada väike- ja hobimesinikke, asjaarmastajaid ja meesõpru

Liikmeskonna suurendamine proaktiivse reklaami tegemise läbi

Kasutada meie omi tublisid mesinikke lektoritena. Viimased viis aastat on mesindamisest seal väga vähe räägitud.

Tunnustada rohkem auväärseid ja tublisid mesinikke

Kord aastas trükkida huvitav mesindusalane infoleht, jagada eesti rahva postkastidesse või panna kauplustesse nii, nagu seal on teised reklaamilehed.

Visioon 2020-ndaks aastaks võiks olla, et riigikogus on oma inimene või isegi mitu. EML on aga paisunud 1000 liikmeni (hetkel 485).

II töögrupp - juhtis Aleksander Kilk

Mesindussektori tegevust ja arengut reguleerivad seadusandlikud aktid, ametkondlikud regulatsioonid ja juhendmaterjalid

- a) PRIA register ja selle otstarbekas toimimine. Kuidas saada mesinikke liituma registriga
- b) VTA ja mesinike toiduohutuse alane järelvalve ning enesekontroll – mõistlikud nõuded
- c) Taimekaitsetööde ohutuse tagamine mesilastele, vastutus kahjude tekitamise korral
- d) Milliseid juhendmaterjale oleks mesinikel kindlasti vaja

1. PRIA mesilate register ja selle otstarbekas toimimine. Kuidas saaksime rohkem mesinikke liituma selle registriga?

Ettepanek: PRIA mesilate registrist peaks nägema mesilate paiknemise kaarti ja saama mesiniku kontaktandmed, et vajadusel temaga ühendust võtta.

PRIA registri üks eesmärke oli see, et põllumehed saaksid taimekaitsetöid oma põldudel kavandades saada andmeid põldude lähipiirkonnas mesilate kohta, sealhulgas mesinike kontaktandmeid. Vastavalt Määrusele on põllumehed kohustatud teatama kavandatavatest taimekaitsetöödest 2 päeva varem põllust kuni 2 km kaugused asuvate mesilate omanikule, kui mesinikud on oma mesilast põllumehele eelnevalt teada andnud. PRIA mesilate registri loomise juures avaldatud ministeeriumi kaaskiri selgitas, et põllumehed võivad saada infot mesilate kohta ja mesinike andmeid otse registrist ja mitte tingimata mesinikult. Praegu on küll registri kaudu võimalik jälgida registreeritud mesilaid oma põldude piirkonnas, kuid mesinike kontaktandmeid sealt ei leia. Aga vaja oleks!

Ettepanek: Mesinikele peaks olema kättesaadavad naaber-põldurite andmed, et võtta kontakti oma mesila lähipiirkonnas põldudel tegeleva põlduri või ettevõtjaga, ja teatada oma mesila olemasolust ja asukohast vältimaks riski mesilastele ootamatutest taimekaitsetöödest mesila lähistel.

Probleem - paljud põllud on renditud suur-ettevõtjatele, kelle põldudel teevad tööd palgalised traktoristid, kes ei vastuta kuidagi mesilale tekitatava võimaliku kahju eest. Mesinikul pole kuidagi võimalik teada saada, kes on rendipõldude kasutamise korral vastutav isik ja kellega ning kuidas kontakti saada. **Võimalused** - põllutööde eest vastutava isiku või omaniku kontaktandmed saaks mesinik kas PRIA või vallaametnike kaudu või on põllu serva paigaldatud infotahvel põllu kasutaja kontaktandmetega.

Ettepanek - PRIA registrile annavad mesinikud 15. maiks teada mesilasperede arvu mesilas seisuga 1. mai. Mesinikelt võiks küsida mesilasperede arvu nii 1. mai kui ka talvituma läinud mesilasperede arvu eelmise aasta 1. oktoobri (või 31. detsembri) seisuga - sealt selguks ka iga-aastased talvekaod. Pealegi on Statistikaameti ja Eurostati kogutavates andmetes just talvituma minevate mesilasperede arv ja mitte kevadiste ületalve tulnud perede arv. Seega oleks võimalik võrrelda ja koos kasutada Statistikaameti ja PRIA mesilate registri andmeid.

Kuidas stimuleerida või innustada mesinikke liituma PRIA mesilate registriga?

Mesinikke stimuleeriks, kui Eestis saaks mesinikud mesilasperede pidamisel toetust, mille aluseks on mesilasperede arv. See oleks analoogiline toetus Lätis või Soomes rakenduva mesilasperede toetusega. Toetuse saamise eelduseks oleks mesila kuulumine PRIA registrisse.

Ettepanek - Mesinikul ei pea olema tootmismaad, mesilaste pidamine ei eelda maa olemasolu. Seega mesinikele toetuste määramisel ei peaks ühelgi juhul olema nõuet, mis on seotud mesiniku maa olemasolu või puudumisega. Mesinikele ei saa rakendada pindalapõhiste toetuste süsteemi.

2. VTA ja mesinike toiduohutuse alane järelevalve - mõistlikud nõuded.

Arvamus - praegu jääb mesinikele mulje VTA-st kui mee tootmist ja käitlemist järelvalvavast, kontrollivast ja karistada ähvardavast organist. Mesilashaiguste alast abi mesinikele VTA praktiliselt ei anna, VTA ametnike enamus ei tunne üldse või tunneb halvasti mesilashaigusi ega mesinduse spetsiifikat.

VTA poolt toiduohutuse alane järelvalve ja kontrollimine on üheks hirmutavaks teguriks, miks mesinikud sageli ei registreeri enda mesilat PRIA registris. Kuidas olukorda normaliseerida?

Toiduohutuse alase kontrolli osas on praegu kehtiv väikeses mahus esmatootmise mõiste, mis kehtib mesilale kuni 15 pere korral. Kui mesilas on üle 15 pere, siis on mesinik VTA suhtes teavitamiskohuslane ja tema meetootmist ja -käitlemist kontrollitakse sagedamini ja nõudlikumalt. Tegelikult näeb VTA ametnikkond mesilate andmeid ja perede arvu PRIA registrist ja mesinik ei pea eraldi VTA-d teavitama oma mesindusest.

Väikeses mahus esmatootmise määrus hindab toiduohutust ja põhimõtteliselt peaks võimalikku riski hindama toodetava toidu koguse järgi, nagu see on näiteks kalapüügi korral. **Ettepanek - muuta väikeses koguses esmatootmise määrust** mesinduse osas, viies **15 pere** moodsiku asemel sisse **aastas toodetava mee piirmäära 1000 kg**. Just nii on vastav määrus sõnastatud ka näiteks Soomes.

Mee esmatootmisele ja käitlemisele kehtivate nõuete osas on **veekvaliteedi analüüsi kohta tõendi** omamine, mis kehtib 1 aasta. Kuna vesi ei põhjusta praktiliselt mingisugust riski mee kvaliteedile või toiduohutuse seisukohast, on **ettepanek** mitte nõuda mesinikult uue veeanalüüsi tegemist **mitte iga aasta järel, vaid 3 aasta järel**, nagu see on ka Soome vastavates nõuetes.

Mõnes maakonnas on mesinikele tekitanud täiendavaid probleeme mesilas meetootmise ja -käitlemise tingimusi ja dokumentatsiooni kontrolliva PRIA ametniku eriline nõudlikkus. **Probleem** - maakonniti on VTA inspektorite nõudmised mõnevõrra erinevad ja teadmised mesindusest ja meetootmisest kui mõnevõrra spetsiifilise tegevusala iseärasustest napid. **Ettepanek** - korraldada VTA-s koostöös EML spetsialistidele koolitusi, kus selgitada mesinduse spetsiifikat ja leppida kokku mesinikele esitatavet nõuete ühtlases tasemes.

Mee pakendil on märge "Parim enne ...". Selle tähtaja osas ei ole EL-s ega Eestis ametlikku dokumenti, kuid **üldlevinud** on tähtaeg **2 aastat mee pakendamise**. Sellise "Parim enne .." märgistuse tähtajaga on Eesti kauplustes müügil importmeed. Selle tähtajaga võtab pakendaja kohustuse, et mee kvaliteedinõuded on täidetud 2 aasta jooksul pakendamise. Soovi korral võib pakendaja loomulikult määrata lühema "Parim enne..." kestuse, näiteks 1 aasta.

Paraku **VTA**, eirates EL teistes maades ja Eestisse imporditaval meel kasutusel olevat tava, nõuab Eesti mesinikelt "Parim enne ..." märgistamist kuni 2 aasta ulatuses, kuid **alates mee vurrimisest, mitte pakendamiset**. Sellega seatakse Eesti mesinikud mee kaubastamisel ebavõrdsesse olukorda, kahjustades nende konkurentsivõimet.

Ettepanek - VTA peaks rakendama ka Eesti mesinikele võrdset kohtlemist võrreldes importmee kaubastajatega ja lubama meepakendi märgistusel kasutada "Parim enne..." osas tähtaega **kuni 2 aastat alates mee pakendamise**st müügipakendisse.

VTA veebilehel olevad **juhendmaterjalid mesinikele** vajavad paremat lahtikirjutamist ja täpsemaid selgitusi.

VTA veterinaarse toe tugevdamiseks mesinikele tuleks kaasata VTA spetsialistide kõrvale mesinike hulgast EML algatusel mesilashaiguste alal eriväljaõppe saanud mesinikud, kes saavad **usaldusmesiniku** staatuse ja võivad lihtsamaid toiminguid teha ja mesinikke abistada. Sellene süsteem töötab juba mitukümmend aasta Taanis ja Rootsis ning sellega on rahul nii mesinikud kui riiklik veterinaarsüsteem.

Otstarbekas oleks Eesti mesilates taastada **mesila passid** ja nende kasutamine mesilashaiguste jälgimiseks ja tõrjeks. Mesila passides saaks teatud märkmeid teha VTA ametnikud ja veterinaararstid, teatud osas aga ka usaldusmesinikud (näiteks mesila perede kontrollimisel rändele lubamise eel).

3. Taimekaitsetööde ohutuse tagamine mesilastele, vastutus kahjude tekitamise korral.

Probleem - hulgaliselt mesilaste hukkumisi-mürgistusi taimekaitsetööde tulemusena, eriti õitsvate põllumajanduskultuuride või umbrohtude pritsimise tulemusel. Määrus ütleb, et õitsvaid taimi ei tohi pritsida mesilastele ja teistele kasulikele putukatele ohtlike taimekaitsevahenditega, kui taimekaitsevahendi pakendil on märged ohtlikkusest mesilastele. Pakendite etiketil on aga enamasti kirjas, et "...mitte pritsida mesilaste ja teiste kasulike putukate aktiivse lendluse ajal".

Ettepanek - jälgida keeldu mitte pritsida taimede õitsemise ajal. Vaid erilisel vajadusel võiks mesilastele ohtlike preparaatidega erandkorras pritsida õhtul pärast kella 10.00. Aga mitte pritsida hommikul, sest sel juhul ei saa vältida taimekaitsevahendi toimeaine kaudset või järelmõju mesilastele, kimalastele ja teistele kasulikele putukatele.

Ettepanek mesinike ja põllupidajate vastastikuste kontaktide saamise võimalustest - vt. selgitused seoses PRIA mesilate registriga.

Ettepanek mesilaste mürgistuse korral veterinaararsti poolt võetud proovi surnud mesilastest tehtava laboratoorse analüüsi kulude katmise kohta:

- kui selgub süüdlane-põllumees, nõutakse analüüsikulu sisse temalt,
- kui mesilased on hukkunud taimekaitsevahendite toimeainete tõttu, kuid põllumeest-süüdlast ei õnnestu Põllumajandusameti inspektoril tuvastada, siis tasutatakse analüüsikulud riiklikest vahenditest taimekaitsevahendite jääkide seireuringute kulurealt.

Ettepanekud - mesinikule taimekaitsetööde tõttu ja taimekaitsevahendite mõjul tema mesilas tekkinud kahjude ja veterinaartoimingute kulude hüvitamise võimalusi:

- üks võimalik lahendus - kui Põllumajandusameti inspektori menetluse tulemusena selgub süüdlane-põllumees, siis nõutakse Põllumajandusameti poolt mesiniku kasuks kahju sisse põllumehele vastavalt ekspertide poolt mesilas vastava meetodika alusel koostatud kahjude aktile. Samuti maksab põllumees veterinaararsti kulud. Nii toimub taimekaitsetöödest põhjustatud kahjude hüvitamine mesinikule näiteks Taanis vastavalt Taani Mesindusseadusele. Ei mingit pikka ja aegavõtvat kohtuteed, et mesinik saaks oma kahjude katteks hüvitust, et elu ja mesindusega edasi minna.
- teine võimalik lahendus - kui Põllumajandusameti inspektori poolt läbi viidud menetlus tuvastab süüdlase-põllumehe, siis maksab mesinikule tekitatud kahju akti alusel ja veterinaarkulud välja PRIA, vähendades vastava summa ulatuse põllumehe toetusi;
- kolmas võimalik olukord - kui Põllumajandusameti inspektori menetluse tulemusena ei õnnestu selgitada välja põllumeest või süüdlast, kelle tegevuse tulemusena hukkusid või kannatasid mesiniku mesilaspered, siis hüvitatakse mesinikule tema kahjud ekspertide poolt koostatud kahjuakti alusel kas riiklikest vahenditest (näiteks Põllumajandusameti või Maaelu Edendamise Sihtasutuse kaudu) või spetsiaalsest fondist.

See spetsiaalne **Mesilaste Kaitsefond** luuakse kas Eesti Mesinike Liidu või Maaelu Edendamise Sihtasutuse juurde ja makseid sellesse fondi teevad solidaarselt firmad ja ettevõtted vastavalt nende poolt Eestis turustatavate mesilastele ja teistele

kasulikele putukatele ohtlike taimekaitsevahendite kogusele. Selle tulemusena nende ohtlike taimekaitsevahendite hind pisut tõuseb ka põllumehe jaoks ja nii luuakse solidaarselt kõigi nende riskantsete taimekaitsevahendite kasutajate toel eeldused mesinikele tekitatava võimaliku kahju hüvitamiseks.

Ettepanek - tuleks mesilaste suhtes sõbralikumalt reguleerida **raudteede ja maanteede ääres** tehtavad umbrohutõrjetööd. Mitte teha neid massilisi pritsimisi umbrohutõrjeks päeval mesilaste lendluse ajal, sest kuigi sellest on avalikkust eelnevalt informeeritud, pole mesinikel võimalik palava ilmaga päeval oma mesilasperesid sulgeda - need lämbuvad või hukkub märgatav osa mesilasi. Ka **põldudel päeval tehtavate** taimekaitsetööde korral ei aita põllumehe eelnev mesiniku informeerimine, sest mesinikul pole reaalselt võimalik oma mesilasperesid päevaks sulgeda või mujale transportida.

4. Milliseid juhendmaterjale oleks mesinikel kindlasti vaja?

Mee esmatootmise ja käitlemise korral toiduohutuse ja hügieeni alased nõuded - VTA kodulehe vastav infomaterjal vajab täiendamist ja täpsustamist.

EML poolt juba mitme aasta eest koostöös VTA spetsialistidega koostatud juhendmaterjal "Head meetootmise ja -käitlemise tavad" tuleks täpsustavalt viimistleda vastavalt praegu kehtivale seadusandlusele, registreerida põllumajandusministeeriumi vahendusel Euroopa Liidus ja anda mesinike kasutusse.

EML poolt koostatud ja EML veebilehel leiduvad "Mesilaste pidamise head tavad tiheasustusaladel" tuleks levitada ja tutvustada võimalikult kõigile mesinikele ja elanikkonnale.

Kasulik on teada ja levitada taimekaitseteid puudutavaid soovitusi taimekaitsetöödega seotud heade käitumistavade kohta mesinikele ja põllumeestele "10 käsku mesinikule ja põllumehele".

III töögrupp – juhtis Ulvi Ajalik

EML strateegilised võtmeteemad ja tegevused nende elluviimisel

- a) **Millised on strateegilised teemad, mida EML peaks lahendama või ellu viima ning märksõnad selle kohta, millised tegevused peaksid olema esmased**
- b) **Mida ootavad mesinikud EML-lt, mis stimuleeriks rohkem mesinikke liituma EML-ga**
  - Koolitused – praktilised NB! Liikmetele
  - Mesinduskonsulent (luua tugiisikute süsteem nt. 1 konsulent 3 valla peale)
  - Ühisostud (hanked) ja ühisturustamine
  - Trükised (oskusteave), lastele raamatud koos nuputamisesannetega
  - TV saade, raadiosaated, ajakirjandus – rohkem rääkida meest ja kvaliteedist, teavitustöö, Eesti mee tunnusmärk välja mõelda
  - Piiri panek importmeele ja VTA kontrolli tõhustamine importmeele
  - Õppekursioonid
  - Taimekaitsevahendite tutvustamine (link, kus oleks kirjas teemaga seotud leheküljed (tarvikud, töövahendid jne).
  - Korraldada meefestivali Eesti erinevates piirkondades (mitte ainult Karksi-Nuia)
  - Mesindusbuss, mis liigub mööda Eestis (info üles internetti – graafik jm)

- Teenused mesinikele – lestatõrjumine (EML ostab oblikhappe auruti ja korraldab teenuse mesilates – kõrgede desinfitseerimine, kõrgede sulatamine
- „Maalehes“ mesinduse nurk
- Kaasata TV saated – 7-uudised, Suvereporter, Maahommik – teemad mesindust
- Infotelefon – nõudeandetelefon (liige tunneb, et temast peetakse lugu ja saab vastused oma esitatud küsimustele)
- Riigipoolne mesilasperede toetus – kuidas teha sellealast koostööd ametnikkonnaga
- Mesinikele vajaminevate dokumentide näidiste raamat - selgituste ja õpetustega
- Uuringute tegemine, teadusuuringud
- Kodulehe ülesehitust uuda, nii et kogu info oleks kergemini kättesaadav
- Koostöö erametsaliiduga – mesindusinfo levitamine ke erametsaliidus
- Auliikmete nimetamine - elutöö mesinik
- Eaka mesiniku esitamine Presidendi vastuvõtule

IV töögrupp – juhtis Anna Aunap

Mesinike koolitus- ja nõustamisvajadus. Kohalike seltsidetöö.

Milliseid koolitusi mesinikud ootavad. Kus ja kuidas need koolitused peaksid toimuma? Kas ja kuidas peaks EML korraldama mesinike nõustamist? Kas kohalikke mesindustse on vaja ja kuidas leida neile eestvedajaid?

Koolitused

Kõik IV rühma kiidavad kursusi ja loodavad, et nendes on rohkem infot ka emadekasvatuse, haiguste vältimise, turustamise, tulude-kulude kohta, kuidas võidelda kahjuritega (kärjekoi), uuendused mesindustes, mesinduse toodete valmistamisest, mee kvaliteedist, mee hoiustamisest, seadustest, taimekaitsevahenditest (tunne mürke), tarvikute hooldamine, mahemesindus

Sooviti koolitusi lastele, põllumeestele (teavitada mesilasest ja tema tegemistest, kasulikusest) jne

Teooriale peab kindlasti jägnema praktika ja siis järeltunnid, milles saaks vastuseid tekkinud küsimustele ja olukordadele. Koolitusi korraldada ka ääremaal. Kaasata teisi mesinike (teabepäeval käivad ühed ja samad näod).

Nõustamist on vaja – seda võiks korraldada kasutades kasvõi tasulist infoliini

Tugiisikud on algajatel mesinikel niigi – arvati, et määrata pole vaja

Toimivad Seltsid jätta, osakonnad on kahtlane (eestvedajaid ei ole), pigem korraldada teabepäevi erinevate kohtades, et kõik saaksid osaleda.

Lühike info esmaabist mesilas

Teabematerjale võiks rohkem olla, kus kirjeldatakse täpselt praktilisi võtteid mesilas

Oma inimene või grupp Põllumajandusministeeriumis – igakülgne koostöö PM-ga

Koostöö EML – PRIA

Liikmemaks – jätta 20 eurot + pesamaks (vabatahtlik) või tarumaks ära kaotada ja 40 eurot (arutelu sügiskoosolekul ja otsus seal)

EML suhtutakse hästi (kõik saavad aru, et see liigub areneb ainult vabatahtlike ja fanaatikute toel)

Toimunud õppereisidest kirjutada täpsem ülevaade mesinduse alal

Suvepäevi on vaja, et rahvas saaks omavahel suhelda ja kogemusi jagada, kindlasti juurde tants ja tünнисаun ☺.